

лизация и облик на ромите, свързани и продиктувани от техния вековен начин на живот в табора по пътищата на света. Страни и моменти, родени от сблъсъка с рисковете на живота и превратностите на съдбата, които ромите трябва да преодоляват всеки ден, всяка година, всяко столетие, за да не позволят изчезването си от етническата картина на света. Това обаче не се налага, защото и казаното по-горе дава достатъчно основания да се очертае ролята на трудово-професионалната изява на ромите в цялостния им живот и реализация като автономна общност със съответна етническа определеност.

Казано съвсем обобщено и кратко, древните ромски занаяти и чергарският начин на живот, гарантират "великото преселение" на циганите от Индия към западните части на азиатския континент, а от там и в Африка и най-вече в Европа. Заселвайки се на европейска земя, циганите продължават да се занимават почти със същите професии, характерни за индийския период на тяхното съществуване, особена определена на които поддържа и обогатява техният чергарски начин на живот.

Обръщам специално внимание на всичко това, поради неотрадното обстоятелство, че сред много хора се шири версията за циганите като мързеливи, чужди на труд, годни да се препитават само по нетрудов начин на живот. В действителност, без да се отричат негативните страни и моменти в техния живот в сферата на трудово-професионалния им облик и реализация, основната маса цигани високо (макар и по свой начин) ценят труда и занаятите. Нещо повече. Трудово-професионалната реализация е издигната сред тях на такава висока почит, че е поставена в основата на тяхното вътрешно-групово деление.

По-конкретно, циганската етническа общност се разделя на различни групи главно върху основата на трудово-професионалната си обособеност, - и то съобразно материала, който те ползват като основно средство за труд. Така например, всички цигани занаятчии, които обработват желязо, формират **голямата група на калдарашите**, в границите на която се поставят циганите железари и тенекеджии, ковачи и подковачи, и т. н. Всички цигани занаятчии, които обра-